

UIB
SINCE 1992

К. Сағадиев атындағы Халықаралық Бизнес Университеті

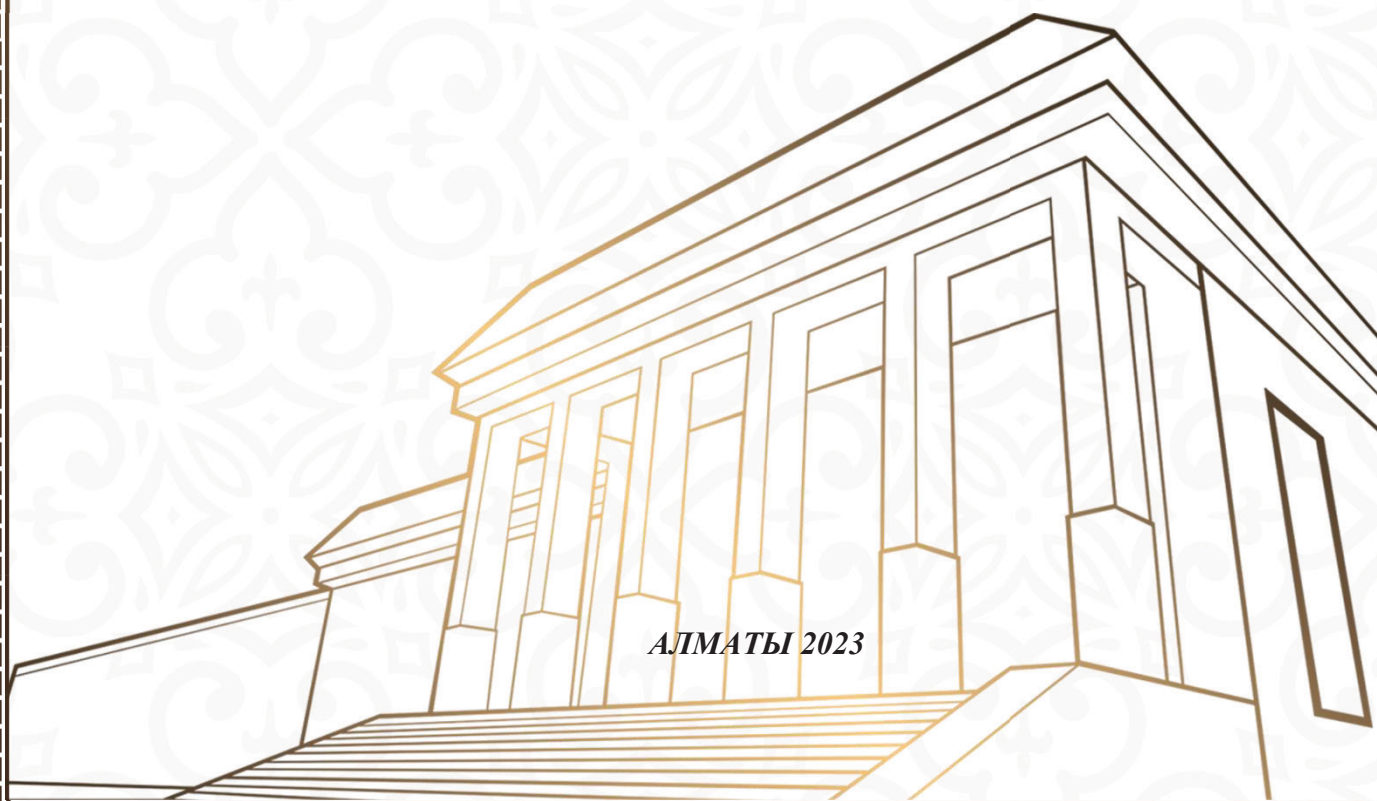
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФОРУМ

**ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ**

ТОЛЫҚ ЖИНАҚ

20–21 сәуір 2023 ж.

АЛМАТЫ 2023

Академик К.Ә.Сағадиевтің құрметіне арналады

Юбилею академика К.А.Сағадиева посвящается

In commemoration of jubilee of academician Kenzhegali Sagadiyev

85

жас мерейтойы

УДК 338 (574)

ББК 65 (5каз)

Ж39

Редакциялық алқа:

Нургалиева К.О., Орынбет П. Ж., Нурбацин А.С., Аушарипова Д.Е., Сейдалиева Г.О., Садыкова Г.М., Кредина А.А., Рустемова А.М., Құдайберген Ж.Қ., Абдрахман А.Е.

- Ж39 «Жаһандық сын-қатерлер жағдайындағы Қазақстанның даму траекториялары»: ҚР ҰҒА академигі К.Ә. Сағадиевтің 85 жылдығына арналған халықаралық форумының материалдар жинағы (Алматы, 20-21 сәуір 2023ж.);
«Траектории развития Казахстана в условиях глобальных вызовов»: Сборник материалов Международного форума, посвящённого 85-летию академика НАН РК К.А.Сағадиева (Алматы, 20-21 апреля 2023г.);
«Trajectories of Kazakhstan's development in the context of global challenges»: Proceedings of International Forum dedicated to the 85th anniversary of Academician of the National Academy of Sciences of Kazakhstan K.A.Sagadiyev (Almaty, 20-21 April 2023). – Алматы: К.Сағадиев атындағы Халықаралық Бизнес Университеті, 2023. – 695 бет. – қазақ, орыс, ағылшын тілінде.

ISBN 978-601-7605-31-5

Жинаққа ҚР ҰҒА академигі К.А.Сағадиевтің 85 жылдығына арналған «ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ» Халықаралық форумының материалдары енгізілген: Жаһандану контекстіндегі үлкен еуразия: перспективалар мен қиындықтар; Үлкен Еуразиядағы адами капиталдың сапасы: ғылым мен инновацияның рөлі, өсу әлеуеті; Өлемдік қаржы-экономикалық трансформация дәуіріндегі қазақстан экономикасы: ауыл шаруашылығы, көлік дәліздері және жаһандану; Қазақстанның экономикалық өсу факторлары: салалық және аймақтық ерекшеліктері; Ғылым, технологиялық даму: ғылыми әлеует және инфрақұрылым, жаңа технологиялар және цифрландыру, инвестициялар; Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы: адами капитал және жаңа энергетика; Академик Қ. Ә. Сағадиевтің академиялық және гуманитарлық мұрасы. Жинақ қалың оқырманға арналған.

В сборник включены материалы Международного форума «ТРАЕКТОРИИ РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ВЫЗОВОВ», посвящённый 85-летию академика НАН РК К.А.Сағадиева. Доклады которые проходили в рамках вопросов: Большая Евразия в контексте глобализации: перспективы и вызовы; Качество человеческого капитала в большой Евразии: роль науки и инноваций, потенциал роста; Экономика Казахстана в эпоху мировых финансово-экономических трансформации: сельское хозяйство, транспортные коридоры и глобализация; Факторы экономического роста Казахстана: отраслевые и региональные особенности; Наука, технологическое развитие: научный потенциал и инфраструктура, новые технологии и цифровизация, инвестиции; Социально-экономическое развитие Казахстана: человеческий капитал и новая энергетика; Академическое и гуманитарное наследие академика К.А.Сағадиева. Сборник предназначен для широкого круга читателей.

The Proceedings includes materials of the International Forum "TRAJECTORIES OF DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN IN THE CONDITIONS OF GLOBAL CHALLENGES", dedicated to the 85th anniversary of Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan K.A.Sagadiyev: Greater Eurasia in the context of globalization: perspectives and challenges; The quality of human capital in Greater Eurasia: the role of science and innovation, growth potential; The economy of Kazakhstan in the era of global financial and economic transformation: agriculture, transport corridors and globalization; Factors of economic growth in Kazakhstan: sectoral and regional features; Science, technological development: scientific potential and infrastructure, new technologies and digitalization, investments; Socio-economic development of Kazakhstan: human capital and new energy; Academic and humanitarian heritage of Academician K.A.Sagadiyev. The collection is intended for a wide range of readers.

@К.Сағадиев атындағы Халықаралық Бизнес Университеті, 2023

МАЗМҰНЫ

Саясат Н. АЛҒЫСӨЗ.....	19
СЕССИЯ 1	
ЖАҒАНДАНУ КОНТЕКСТІНДЕГІ ҮЛКЕН ЕУРАЗИЯ: ПЕРСПЕКТИВАЛАР МЕН ҚИЫНДЫҚТАР.....	21
Ласло В., Баркани П. Орта дәліздің геосаяси және геоэкономикалық маңызы - жан-жақты шолу.....	22
Дивани М.М., Хасан Ш. Ешнарсеге карамастан: Қытаймен және Үндістанмен еркін сауда туралы келісім Қазақстанға қандай дәрежеде пайда әкелуі мүмкін? CGE-ге негізделген дәлелдер.....	35
Кучукова Н.К. Жаңа жаһандық нақты ахуал жағдайында Қазақстанның экономикасы мен қаржы секторын жаңғыру.....	49
СЕССИЯ 2	
ҮЛКЕН ЕУРАЗИЯДАҒЫ АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ САПАСЫ: ҒЫЛЫМ МЕН ИННОВАЦИЯНЫҢ РӨЛІ, ӨСУ ӘЛЕУЕТІ.....	62
Арыстанбеков Қ.Т. Экономикалық өсу және Қазақстан парламентіне саяси бақылау.....	63
Сатыбалдин Ә.Ә. ЕАЭО елдерінің ғылыми-техникалық ынтымақтастығы Қазақстанның инновациялық белсенділігін арттыру факторы ретінде.....	69
Бучета Б.Б., Гомес Ф.Э. Әлеуметтік капитал әлеуметтік көшбасшылықты қалыптастырудағы адами капиталдың негізгі элементі ретінде.....	79
Бьянки М. Университет пен бизнестің ынтымақтастығында MOOCS қолдану және кәсіпкерлік тәжірибесі, каспий өңірін дамыту және ХБУмен ынтымақтастық жөніндегі PICASP жобасының мысалы.....	86
Юн М.-К. Кореядағы зерттеу этикасына байланысты өзін-өзі бағалау тенденциялары: KODISA жолымен жүру.....	89
СЕССИЯ 3	
ӘЛЕМДІК ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ДӘУІРІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ: АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ, КӨЛК ДӘЛІЗДЕРІ ЖӘНЕ ЖАҒАНДАНУ.....	92
Шаменов А.М. Қазақстанда азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуді ұйымдастыру мен басқару жолдары.....	93
Смагулова Ш.А., Зайтенова Н.К., Жангазина С. Қазақстанның емдеу-сауықтыру туризмін дамытуды талдау мен ұсынымдар.....	101
Садыкова Г.М. Интернет дүкен үшін кешенді логистикалық сервис жүйесін қалыптастыру.....	113
Алибекова В.Н., Әбілдаев С., Шалдарбекова К. Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығының инвестициялық тартымдылығының жай-күйі.....	122

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Кан Л.Е.	
Қазақстанда жұмыс істейтін ұжымдық инвесторлар және ұжымдық инвестициялар нарығы.....	130
Спанов М.У., Әйтенова Ш.Ә.	
Төтенше жағдай және COVID-19 сын-қатерлері кезіндегі жоғары қаржылық бақылау органдарының (ЖҚБ) рөлі.....	137
Асанова Ж.А., Альпиева Д.	
Қазақстан Республикасы демократиялық және құқықтық мемлекет.....	143
Шакбутова А.Ж., Шағатай Д.Е.	
Қазақстан Республикасы коммерциялық банктерінің пайыздар тәуекелін стресстестингі.....	153
Қантарбаева Ш.М., Жанғабек Ж.О.	
Қазақстан өңіріндегі туризм саласының дамуының корреляциялық-регрессиялық талдау.....	160
Рүстемова А.М., Мәден Е.	
Қытай мен АҚШ арасындағы экономикалық конфронтацияның қалыптасу тарихы.....	164
Пак Э.Ю., Тулембаева А.Н., Джарлқаганова Д.	
Сандық ортадағы ұрпақтардың мінез-құлқының тұтынушылық моделі.....	173
Жұмабаева Қ.Ж.	
Кредитті заңсыз алу немесе бюджеттік кредитті мақсатсыз пайдалануда күрес жүргізу жолдары және шет ел тәжірибесі.....	182
Рахманова Г.Б.	
Нео-Еуразиялық интеграция: шындықтар мен мүмкіндіктер.....	190
СЕССИЯ 4	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ФАКТОРЛАРЫ: САЛАЛЫҚ ЖӘНЕ АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	196
Сатмұрзаев А.А., Искаков Т.Н.	
Кәсіпорынды басқару, басқарушылық талдау және басқарушылық шешімдер қабылдау.....	197
Спанов М.У., Спанова Е.М.	
Қазақстанға қандай экономикалық реформалар қажет?.....	204
Аннакулиева Г.А.	
Қазақстанның өңірлік даму траекториялары.....	210
Галаев Р.К.	
Әлеуметтік жады контекстіндегі номадиялық сингулярлықты урбанизациялау: Еуразия кеңістігіндегі Қазақстанның экономикалық деривациясы.....	221
Нұрғалиева Қ.О.	
Қазақстан өңірлеріндегі негізгі капиталға инвестициялар мен экономикалық өсу арасындағы өзара байланысты талдау.....	229
Спанов М.У., Есжанова Ж.Ж., Мырзаева Ұ.А., Усенова А.С.	
Қазақстан Республикасындағы химия және мұнай-химия өнеркәсібін талдау.....	242
Киреева А.А., Нұрбақин А.С.	
Қазақстанның ауыл әйелдерінің ресурстарға тең емес қол жеткізуін еңсерудің басымдықтары мен тетіктері.....	255
Спанов М.У.	
Қазақстанның ауылдық жерлеріндегі елді мекендердің даму үрдістері.....	266
Мырзаханова Д.Ж.	
Экономикалық интеграцияны тереңдету жағдайында ЕАЭО елдерінің салық жүйелерін үйлестіру.....	269

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Ермекбаева Д.Д., Тұрсынова А., Жангазина С.	
Машина жасау саласы кәсіпорындарының экономикалық тиімділігін бағалау және талдау.....	279
Райымбекова У.	
Экономикалық тұрақсыздық жағдайындағы ЕАЭО елдерінің инвестициялық ынтымақтастығы.....	289
Естекова Г.Б., Ахметов И.А.	
Маңғыстау облысының өңірлік туристік нарығын дамытудың драйвері ретінде маркетплейс.....	299
Бекбосинова А., Орынбет П.Ж., Анесова А., Кенжегулова Г.	
Тұрақты өңірлік дамудың негізгі теориялары мен шарттары.....	309
Закиров Р.Т.	
Қазақстан өңірлерінің әлеуметтік-экономикалық даму мәселелері: моноқалалар мысалында.....	318
Марденова Л.Қ., Нұрбақин А.С.	
Қазақстандағы өңірлік диспропорциялар мен экономикалық дамуды зерделеу: аралас әдістерді пайдалана отырып, елдің экономикалық ортасының динамикасы мен проблемаларын талдау.....	334
Нүрсейіт Н.А.	
Мемлекеттік басқару моделін таңдаудың экономикалық өсуге әсері.....	343
Олжебаева Г., Сәтпаева З., Урдабаев М.	
Қазақстанның тұрақты дамуы үшін адами капиталды басқару жүйесі.....	353
СЕССИЯ 5	
ҒЫЛЫМ, ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАМУ: ҒЫЛЫМИ ӘЛЕУЕТ ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ, ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ, ИНВЕСТИЦИЯЛАР.....	364
Шоман С.	
Алматы қаласының тұрақты өсуіне арналған менеджмент моделі.....	365
Османов Ж.Д., Назарова Д.З.	
SCRUM әдіснамасына негізделген жобаларды басқару.....	373
Әбеуова Ш.Қ., Мырзабекова Д.Е.	
Қазақстандағы саяси процесстерді цифрландыру үрдісі.....	383
Кредина А.А., Жумажиева Ж., Кошкина О., Зайтенова Н.К.	
Финтех пен Қазақстан халқының қаржылық сауаттылығы арасындағы өзара байланыс.	396
Бекболатұлы Ж.	
Кенжеғали Сағадиев - экономикалық публицистика майталманы.....	405
Аленова Қ.Т., Бугубаева Р.О., Беспяева Р.С.	
Инновациялық кәсіпкерлік университеттерді дамытудың алғышарттары.....	411
Танат Л.Б.	
ESG Каспий өңірі туризмінің орнықты дамуына кәсіпорындардың әсері мен үлесін талдау.....	419
Искакова А., Кривулина И., Кенжегулова С.	
IT-инфрақұрылым - қазіргі заманғы кәсіпорынның болашағы.....	430
Ашенова С.В., Артықбаев А.	
Журналистикада жасанды интеллекттің артықшылықтарын қалай дұрыс пайдалану керек.....	437
Искакова А., Кривулина И., Кенжегулова С.	
Цифрлық қоғамдағы ақпараттық технологиялардың рөлі.....	445

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Таяуова Г.Ж., Абдинова М.Х.	
Инновациялар мен қызмет көрсету сапасының Қазақстандық банк саласындағы клиенттердің қанағаттануы мен адалдығына әсері.....	451
Тұрғынбай Н., Аяпова Т.	
EFL оқытушылары тұрғысынан жобаларға негізделген оқыту.....	459
Әлімбаева Б.К., Ақкөзіева Р.С., Қоңырбаева Ж.М., Бектеміс Б.І.	
Көбейтудің стандартты емес әдісінің оқушылардың білім сапасы көрсеткішіне әсері.....	467
Беркімбаева С., Байзылдаева Ұ., Молдаш Г.	
NLP-CHATBOT AI мүмкіндіктеріне шолу, GPT чаты. Оқу процесінде GPT чаты.....	480
Алимжанова Л.А., Спанова Е., Амантай А.	
Брендті цифрлық ортаға көшіру кезіндегі тәуекелдер мен қауіптерді бағалаудағы ақпараттық технологиялар.....	483
Жақупова С.Т.	
Ақпараттық дәуірдегі жұмыспен қамту құрылымының өзгеруі.....	490
Тәттібаева А.Е.	
Медицина аталымдарының аналогиясы және бейнелілік құбылысы.....	497
СЕССИЯ 6	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫ: АДАМИ КАПИТАЛ ЖӘНЕ ЖАҒА ЭНЕРГЕТИКА.....	505
Бишімбаева С.Қ.	
Таза технологиялар саласындағы инновациялардың жаһандық бағдарламасын іске асыру (GCIIP- KAZAKHSTAN).....	506
Садыкова Ж.Е., Әлібекова К.Ж.	
Балалар кедейлігі: тенденция және масштаб.....	511
Әбділда Ш.Ә.	
Қазақстанда жоғары білімге қол жеткізуді қамтамасыз етудегі мәдени капиталдың рөлі	522
Есімжанова С.Р.	
Қазақстандағы адами капитал: даму факторлары және сапасы.....	533
Кулумбетова Л.Б., Аушарипова Д.Е.	
Қазақстан Республикасы экономикасының цифрлық трансформациясы жағдайында персоналды басқару	545
Құдайбергенов М.Б.	
Тұлғаның рухани дамуы және салауатты өмір салты: кейбір әлеуметтік-психологиялық мәселелер.....	554
Жалелова С.З., Пастернак А.А.	
Дәстүрлі және жасыл энергияның артықшылықтары мен кемшіліктері.....	560
Исабаева А.Б.	
Іскерлік қарым-қатынастың тез өзгеретін ландшафтында табысты жұмыс істеу үшін көпшілік алдында сөйлеу дағдыларын жетілдіру: Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық Бизнес Университетінде оқыту тәжірибесі.....	570
Кенжегулова Г., Бекбосинова А., Анесова А., Сәтпаева З.	
Ауылдық әйелдерді жұмыспен қамту жөніндегі мемлекеттік бағдарламалардың тиімділігі.....	579
Ихсанова Д.Т.	
Қазіргі жаһандану процесі ретінде жою мәдениеті.....	585
Ашенова С.В.	
Қазіргі заманғы шындықта мемлекеттік имиджді қалыптастыру және дамыту критерийлері.....	593

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Изекенова Ә.Қ., Рахматулина А., Изекенова А.	
Егде жастағы адамдарды жұмыспен қамту: жалпы кәсіптер мен мүмкін проблемаларды талдау.....	602
Симтиков Ж.Қ., Смағұлова А.Қ.	
Түркияның сыртқы саясатының жаңа бағыты: неопантюркизм тұжырымдамасы және жаңа Қазақстанның қалыптасуы.....	612
Иманбаева С.С., Баймұратова Г.Ш., Тастанова З.Т.	
М.Дулатовтың кеңестік билік тұсындағы журналистік қызметі.....	619
Мамбетова А.Т.	
Қазақстанның жұмсақ күші қазақ тілін үйренуге ынталандыру ретінде.....	629
Баймұратова Г.Ш., Тастанова З.Т., Иманбаева С.С.	
Тәуелсіз Қазақстанның тарихи санасын қалыптастырудағы тарих ғылымының рөлі.....	636
Абдиева Ш.Д.	
Қазақ тілі сабағында тиімді тәсілдерді қолдану әдістемесі.....	645
Тастанова З.Т., Иманбаева С.С., Баймұратова Г.Ш.	
Қазіргі жастардың мәдени-тарихи құндылықтары.....	653
Ким Н., Қарыбаева А., Абишева Д.Д.	
Жұмыс орнындағы гендерлік теңсіздік.....	662
Хошаева Г.Б., Біләлов С.К.	
Орта мектеп оқушыларының оқу дағдыларын оқытудағы әлеуметтік медиа құралдары.....	670
Цай Е., Утегулова Ә.	
Тілдік емес мамандықтар студенттерінің іскерлік қарым-қатынас дағдыларын дамыту үшін ойын әдісін қолдану.....	675
Хавайдарова М.М.	
Кәсіби бағытталған мәтінді қабылдаудың психологиялық-педагогикалық аспектісі: теориялық және практикалық аспектілері.....	684

СОДЕРЖАНИЕ

Саясат Н. Вступительное слово.....	19
СЕССИЯ 1 БОЛЬШАЯ ЕВРАЗИЯ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ.....	21
Ласло В., Баркани П. Геополитическое и геоэкономическое значение среднего коридора-всесторонний обзор.....	22
Дивани М.М., Хасан Ш. Несмотря ни на что: в какой степени соглашение о свободной торговле с Китаем и Индией может принести пользу? Доказательства на основе CGE.....	35
Кучукова Н.К. Модернизация экономики и финансового сектора Казахстана в условиях новой глобальной реальности.....	49
СЕССИЯ 2 КАЧЕСТВО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В БОЛЬШОЙ ЕВРАЗИИ: РОЛЬ НАУКИ И ИННОВАЦИЙ, ПОТЕНЦИАЛ РОСТА.....	62
Арыстанбеков К.Т. Экономический рост и политический контроль над парламентом Казахстана.....	63
Сатыбалдин А.А. Научно-техническое сотрудничество стран ЕАЭС как фактор повышения инновационной активности Казахстана.....	69
Бучета Б.Б., Гомес Ф.Э. Социальный капитал как ключевой элемент человеческого капитала в формировании общественного лидерства.....	79
Бьянки М. Пример проекта PICASP по применению MOOCS и предпринимательскому опыту в сотрудничестве университета и бизнеса, развитию Каспийского региона и сотрудничеству с UIB.....	86
Юн М.-К. Тенденция самоцитирования в связи с этикой исследований в Корее: следование по пути KODISA.....	89
СЕССИЯ 3 ЭКОНОМИКА КАЗАХСТАНА В ЭПОХУ МИРОВЫХ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ: СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО, ТРАНСПОРТНЫЕ КОРИДОРЫ И ГЛОБАЛИЗАЦИЯ.....	92
Шаменов А.М. Пути организации и управления обеспечением продовольственной безопасности в Казахстане.....	93
Смагулова Ш.А., Зайтенова Н.К., Жангазина С. Анализ и рекомендации развития лечебно-оздоровительного туризма Казахстана.....	101
Садыкова Г.М. Формирование системы комплексного логистического сервиса для интернет магазина.....	113

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»	
Алибекова В.Н., Абилдаев С., Шалдарбекова К.	
Состояние инвестиционной привлекательности сельского хозяйства Республики Казахстан.....	122
Кан Л.Е.	
Коллективные инвесторы и рынок коллективных инвестиций, работающие в Казахстане.....	130
Спанов М.У., Айтенова Ш.А.	
Роль высших органов аудита (ВОА) во времена чрезвычайных ситуаций и вызовы COVID-19.....	137
Асанова Ж.А., Альпиева Д.	
Республика Казахстан демократическое и правовое государство.....	143
Шакбутова А.Ж., Шағатай Д.Е.	
Стресс-тестирование процентного риска коммерческих банков Республики Казахстан.....	153
Кантарбаева Ш.М., Жангабек Ж.О.	
Корреляционно-регрессионный анализ развития сферы туризма в регионе Казахстана..	160
Рустемова А.М., Маден Е.	
История становления экономической конфронтации между Китаем и США.....	164
Пак Э.Ю., Тулембаева А.Н., Джарлқағанова Д.	
Потребительская модель поведения потомков в цифровой среде.....	173
Жумабаева К.Ж.	
Способы борьбы с незаконным получением кредита или неправильным использованием бюджетного кредита и зарубежный опыт.....	182
Рахманова Г.Б.	
Неоевразийская интеграция: реалии и возможности.....	190
СЕССИЯ 4	
ФАКТОРЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА КАЗАХСТАНА: ОТРАСЛЕВЫЕ И РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ.....	
	196
Сатмурзаев А.А., Искаков Т.Н.	
Управление предприятием, управленческий анализ и принятие управленческих решений.....	197
Спанов М.У., Спанова Е.М.	
Какие реформы нужны Казахстану.....	204
Аннакулиева Г.А.	
Региональные траектории развития Казахстана.....	210
Галаев Р.К.	
Урбанизация номадической сингулярности в контексте социальной памяти: экономическая деривация Казахстана в пространстве Евразия.....	221
Нурғалиева Қ.О.	
Анализ взаимосвязи между инвестициями в основной капитал и экономическим ростом в регионах Казахстана.....	229
Спанов М.У., Есжанова Ж.Ж., Мырзаева У.А., Усенова А.С.	
Анализ химической и нефтехимической промышленности в Республике Казахстан.....	242
Киреева А.А., Нурбақин А.С.	
Приоритеты и механизмы преодоления неравного доступа сельских женщин Казахстана к ресурсам.....	255
Спанов М.У.	
Тенденции развития населенных пунктов в сельской местности Казахстана.....	266

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Мырзаханова Д.Ж. Гармонизация налоговых систем стран ЕАЭС в условиях углубления экономической интеграции.....	269
Ермекбаева Д.Д., Турсынова А., Жангазина С. Оценка и анализ экономической эффективности предприятий машиностроительной отрасли.....	279
Райымбекова У. Инвестиционное сотрудничество стран ЕАЭС в условиях экономической нестабильности.....	289
Естекова Г.Б., Ахметов И.А. Маркетплейс, как драйвер развития регионального туристского рынка Мангистауской области.....	299
Бекбосинова А., Орынбет П.Ж., Анесова А., Кенжегулова Г.К. Основные теории и условия устойчивого регионального развития.....	309
Закиров Р.Т. Проблемы социально-экономического развития регионов Казахстана: на примере моногородов.....	318
Марденова Л.Қ., Нурбацин А.С. Изучение региональных диспропорций и экономического развития в Казахстане: анализ динамики и проблем экономической среды страны с использованием смешанных методов.....	334
Нурсейт Н.А. Влияние выбора модели государственного правления на экономический рост.....	343
Олжебаева Г., Сатпаева З., Урдабаев М. Система управления человеческим капиталом для устойчивого развития Казахстана....	353
СЕССИЯ 5	
НАУКА, ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ: НАУЧНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ И ИНФРАСТРУКТУРА, НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ЦИФРОВИЗАЦИЯ, ИНВЕСТИЦИИ.....	364
Шоман С. Модель менеджмента для устойчивого роста города Алматы.....	365
Османов Ж.Д., Назарова Д.З. Управление проектами на основе SCRUM методологии.....	373
Абеуова Ш.К., Мырзабекова Д.Е. Процесс цифровизации политических процессов в Казахстане.....	383
Кредина А.А., Жумажиева Ж., Кошкина О.В., Зайтенова Н.К. Взаимосвязь Финтех и финансовой грамотности населения Казахстана.....	396
Бекболатулы Ж. Кенжегали Сағадиев – корифей казахской экономической публицистики.....	405
Аленова К.Т., Бугубаева Р.О., Беспяева Р.С. Предпосылки развития университетов инновационного предпринимательства.....	411
Танат Л.Б. ESG анализ воздействия и вклада предприятий в устойчивое развитие туризма Каспийского региона.....	419
Искакова А., Кривулина И., Кенжегулова С. IT-инфраструктура-будущее современного предприятия.....	430
Ашенова С.В., Артыкбаев А. Как правильно использовать преимущества искусственного интеллекта в журналистике.....	437

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Искакова А., Кривулина И., Кенжегулова С.	
Роль информационных технологий в цифровом обществе.....	445
Таяуова Г.Ж., Абдинова М.Х.	
Влияние инноваций и качества обслуживания на удовлетворенность и лояльность клиентов в банковской сфере Казахстана.....	451
Тургынбай Н., Аяпова Т.	
Обучение на основе проектов с точки зрения преподавателей EFL.....	459
Алимбаева Б.К., Аккозиева Р.С., Конырбаева Ж.М., Бектемис Б.И.	
Влияние нестандартного метода умножения на показатель качества знаний учащихся..	467
Беркимбаева С., Байзылдаева У., Молдаш Г.	
Обзор возможностей NLP-ЧАТВОТ AI, чат GPT. Чат GPT в процессе обучения.....	480
Алимжанова Л.А., Спанова Е., Амантай А.	
Информационные технологии в оценке рисков и угроз при переходе бренда в цифровую среду.....	483
Жакупова С.Т.	
Изменение структуры занятости в информационную эпоху.....	490
Таттибаева А.Е.	
Аналогия медицинских названий и феномен визуализации.....	497
СЕССИЯ 6	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА: ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И НОВАЯ ЭНЕРГЕТИКА.....	505
Бишимбаева С.Қ.	
Реализация глобальной программы инноваций в области чистых технологий (GCIIP-Kazakhstan).....	506
Садыкова Ж.Е., Алибекова К.Ж.	
Детская бедность: тенденции и масштабы.....	511
Абдилда Ш.А.	
Роль культурного капитала в обеспечении доступа к высшему образованию в Казахстане.....	522
Есимжанова С.Р.	
Человеческий капитал в Казахстане: факторы развития и качество.....	533
Кулумбетова Л.Б., Аушарипова Д.Е.	
Управление персоналом в условиях цифровой трансформации экономики Республики Казахстан.....	545
Кудайбергенов М.Б.	
Духовное развитие личности и здоровый образ жизни: некоторые социально-психологические проблемы.....	554
Жалелова С.З., Пастернак А.А.	
Преимущества и недостатки традиционной и зеленой энергетики.....	560
Исабаева А.Б.	
Совершенствование навыков публичных выступлений для успешной работы в быстро меняющемся ландшафте делового общения: опыт преподавания в Университете международного бизнеса имени Кенжегали Сағадиева.....	570
Кенжегулова Г., Бекбосинова Ә., Анесова А., Сатпаева З.	
Эффективность государственных программ по занятости сельских женщин.....	579
Ихсанова Д.Т.	
Культура отмены как современный глобализационный процесс.....	585
Ашенова С.В.	
Критерии формирования и развития государственного имиджа в современных реалиях	593

«ЖАҢАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Изекенова А.К., Рахматулина А., Изекенова А. Занятость пожилых людей: анализ общих профессий и возможных проблем.....	602
Симтиков Ж.К., Смагулова А.К. Новый вектор внешней политики турции: концепция неопантюркизма и становление жана Казахстан.....	612
Иманбаева С.С., Баймуратова Г.Ш., Тастанова З.Т. Журналистская деятельность М. Дулатова при советской власти.....	619
Мамбетова А.Т. Мягкая сила Казахстана как стимул к изучению казахского языка.....	629
Баймуратова Г.Ш., Тастанова З.Т., Иманбаева С.С. Роль исторической науки в формировании исторического сознания независимого Казахстана.....	636
Абдиева Ш.Д. Методика применения эффективных приемов на уроках казахского языка.....	645
Тастанова З.Т., Иманбаева С.С., Баймуратова Г.Ш. Культурно-исторические ценности современной молодежи.....	653
Ким Н., Карыбаева А., Абишева Д.Д. Гендерное неравенство на рабочем месте.....	662
Хошаева Г.Б., Билалов С.К. Инструменты социальных сетей для обучения навыкам чтения старшеклассников.....	670
Цай Е., Утегулова Ә. Использование игрового метода для развития навыков делового общения студентов неязыковых специальностей.....	675
Хавайдарова М.М. Психолого-педагогический аспект восприятия профессионально-ориентированного текста: теоретический и практический аспекты.....	684

CONTENTS

Sayasat N. Opening remarks.....	19
SESSION 1	
GREATER EURASIA IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION: PROSPECTS AND CHALLENGES.....	21
Laszlo V., Barkanyi P. Geopolitical and geo-economic importance of the middle corridor – a comprehensive overview.....	22
Diwani M.M., Hassan Sh. Through thick or thin: to what extent can FTAs with China and India benefit Kazakhstan? A CGE-based evidence.....	35
Kuchukova N.K. Modernization of the economy and financial sector of Kazakhstan in the context of a new global reality.....	49
SESSION 2	
THE QUALITY OF HUMAN CAPITAL IN GREATER EURASIA: THE ROLE OF SCIENCE AND INNOVATION, GROWTH POTENTIAL.....	62
Arystanbekov K.T. Economic growth and political control over the Parliament of Kazakhstan.....	63
Satybaldin A. A. Scientific and technical cooperation of the EAEU countries as a factor in increasing innovative activity of Kazakhstan.....	69
Buceta B.B., Gomez F.E. Social capital as key element of human capital in the creation of community leadership.....	79
Bianchi M. The use of MOOCS and practice enterprise in university-business cooperation, the case of the PICASP project for the development of Caspian area and the collaboration with UIB.....	86
Youn M.-K. Trend of self-citation in relation to research ethics in Korea: following the path of KODISA	89
SESSION 3	
ECONOMY OF KAZAKHSTAN IN THE ERA OF GLOBAL FINANCIAL AND ECONOMIC TRANSFORMATION: AGRICULTURE, TRANSPORT CORRIDORS AND GLOBALIZATION.....	92
Shamenov A.M. Ways of organizing and managing food security in Kazakhstan.....	93
Smagulova Sh.A., Zaitenova N.K., Zhangazina S. Analysis and recommendations for the development of medical and health tourism in Kazakhstan.....	101
Sadykova G. M. Formation of a comprehensive logistics service system for an online store.....	113
Alibekova V. N., Abildayev S., Shaldarbekova K. Condition of investment attractiveness of agriculture in the republic of Kazakhstan.....	122
Kan L.E. Collective investors and the market of collective investment functioning in Kazakhstan.....	130

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

Spanov M. U., Aitenova Sh.A. The role of higher financial control bodies (PPE) in times of emergency and COVID-19 challenges.....	137
Asanova Zh. A., Alpieva D. The Republic of Kazakhstan is a democratic and legal state.....	143
Shakbutova A. Zh., Chagatai D. E. Interest risk stress testing of commercial banks of the Republic of Kazakhstan.....	153
Kantarbayeva Sh. M., Zhangabek Zh. O. Correlation and regression analysis of the development of the tourism industry in the region of Kazakhstan.....	160
Rustemova A.M., Maden E. The history of the formation of the economic confrontation between China and the United States.....	164
Pak E. Yu., Tulembayeva A. N., Jarlkaganova D. Consumer model of generational behaviour in the digital environment.....	173
Zhumabayeva K. Zh. Ways of struggling against illegal obtaining of credit or misuse of budget credit and foreign experience.....	182
Rakhmanova G.B. Neo-Eurasian integration: realities and possibilities.....	190
SESSION 4	
FACTORS OF ECONOMIC GROWTH OF KAZAKHSTAN: SECTORAL AND REGIONAL FEATURES.....	
Satmurzaev A. A., Iskakov T. N. Enterprise Management, Management Analysis and management decision-making.....	197
Spanov M. U., Spanova E. M. What economic reforms does Kazakhstan need?.....	204
Annakulieva G. A. Regional development trajectories of Kazakhstan.....	210
Galaev R. K. Urbanization of nomadic singularity in the context of social memory: economic deprivation of Kazakhstan in the Eurasian space.....	221
Nurgalieva K. O. Analysis of the relationship between investment in fixed assets and economic growth in the regions of Kazakhstan.....	229
Spanov M. U., Eszhanova Zh. Zh., Myrzaeva U. A., Usenova A. S. Analysis of the chemical and petrochemical industry in the republic of Kazakhstan.....	242
Kireeva A. A., Nurbacin A. S. Priorities and mechanisms to overcome unequal access of rural women of Kazakhstan to resources.....	255
Spanov M.U. Trends in the development of settlements in rural areas of Kazakhstan.....	266
Myrzakhanova D.Zh. Harmonization of the tax systems of the EAEU countries in the conditions of deepening economic integration.....	269
Yermekbaeva D. D., Tursynova A., Zhangazina S. Evaluation and analysis of the economic efficiency of enterprises in the machine-building industry.....	279

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»	
Raiymbekova U.	
Investment cooperation of the EAEU countries in conditions of economic instability.....	289
Estekova G.B., Akhmetov I.A.	
Market play as a driver for the development of the regional tourist market of Mangystau region.....	299
Bekbosinova A., Orynbet P.Zh., Anesova A., Kenzhegulova G.K.	
Basic theories and conditions of sustainable regional development.....	309
Zakirov R.T.	
Problems of socio-economic development of the regions of Kazakhstan: on the example of single-industry towns.....	318
Mardenova L.K., Nurbatsin A.S.	
Examining regional disparities and economic development in Kazakhstan: a mixed-methods analysis of the dynamics and challenges of the country's economic environment.....	334
Nurseit N. A.	
Impact of Public Administration model choice on economic growth.....	343
Olzhebaeva G., Satpayeva Z., Urdabaev M.	
Human capital management system for sustainable development of Kazakhstan.....	353
SESSION 5	
SCIENCE, TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT: SCIENTIFIC POTENTIAL AND INFRASTRUCTURE, NEW TECHNOLOGIES AND DIGITALIZATION, INVESTMENTS.....	
	364
Shoman S.	
Management model for sustainable growth of the city of Almaty.....	365
Osmanov Zh. D., Nazarova D. Z.	
Project management based on the SCRUM methodology.....	373
Abeuova Sh. K., Myrzabekova D. E.	
The process of digitalization of political processes in Kazakhstan.....	383
Kredina A.A., Zhumazhieva Zh., Koshkina O., Zaitenova N.K.	
The relationship between fintech and financial literacy of the population of Kazakhstan.....	396
Bekbolatuly Zh.	
Kenzhegali Sagadiyev – the leading figure of Kazakh economic journalism.....	405
Alenova K.T., Buggybayeva R.O., Bespaeva R.S.	
Preconditions for the development of innovative entrepreneurial universities.....	411
Tanat L. B.	
ESG analysis of the impact and contribution of enterprises to the sustainable development of Tourism in the Caspian region.....	419
Iskakova A., Krivulina I., Kenzhegulova S.	
IT-infrastructure - the prospects of the modern enterprise.....	430
Ashenova S. V., Artykbayev A.	
How to properly use the benefits of artificial intelligence in journalism.....	437
Iskakova A., Krivulina I., Kenzhegulova S.	
The role of Information Technology in digital society.....	445
Tayauova G.Zh., Abdinova M.Kh.	
Impact of service innovation and quality to customer satisfaction and loyalty in the Kazakhstani banking industry.....	451
Turgynbay N., Ayapova T.	
Project based learning from EFL' teachers' perspectives.....	459

Anna Kredina
PhD candidate, senior lecturer
Kenzhegali Sagadiyev University of
International Business

Zhibek Zhumazhieva
2nd year master's student,
EP "Financial Management"
Kenzhegali Sagadiyev University of
International Business

Olga Koshkina
PhD, Associate Professor
Kenzhegali Sagadiyev University of
International Business

Nazim Zaitenova
PhD, Associate Professor
Kenzhegali Sagadiyev University of
International Business

THE RELATIONSHIP BETWEEN FINTECH AND FINANCIAL LITERACY OF THE POPULATION OF KAZAKHSTAN

Abstract

The aim of this article is to study the relationship between Fintech and financial literacy of the population. Fintech is changing the landscape of financial services, and this article aims to examine how these changes affect the financial literacy of the population. The article analyzes the role of Fintech in promoting financial education, and how companies develop tools and resources to improve the financial literacy of consumers. It also discusses potential issues with the implementation of financial technologies, such as data security and privacy, and the importance of addressing these challenges to ensure equal access to financial services or products. Financial education is an important tool for reducing poverty and inequality. This article looks at the household debt burden in Kazakhstan and how it has increased over the past five years, despite positive growth in median wages. To address this issue, the article suggests improving financial literacy among the population to prevent households from taking on additional loans and further increasing the debt burden. Finally, the article concludes by emphasizing the importance of banks in supporting the country's economy and the need for them to maintain a balance between corporate and retail lending to minimize risks and ensure sustainable growth.

Keywords: Fintech, Financial Literacy, Income, Poverty, Income Inequality.

ACKNOWLEDGMENT: The study was carried out within the framework of program-targeted IRN BR18574240 funding by the Science Committee of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan “Development Strategy of Kazakhstan Regional Potential: Assessment of Socio-Cultural and Economic Potentials, Roadmap, Models and Scenarios Planning”

INTRODUCTION

Fintech is rapidly transforming the financial services industry and advancing financial education. The company uses innovative technologies such as mobile applications, artificial intelligence, blockchain and cloud computing to provide personalized banking services to consumers, including those traditionally underserved by traditional financial institutions.

Financial education is an important tool for reducing poverty and inequality. Fintech companies are developing innovative educational tools such as online financial education courses (gamification) or real-time personalized financial advice for finance professionals.

Financial education can help individuals and communities gain access to financial services, as well as significantly increase the financial literacy of individuals or communities, which can lead them to better outcomes for each of them and their groups (Chen and Volpe, 1998; Lusardi, 2017). While financial isolation is a serious obstacle to economic development. By providing financial education, people can gain the knowledge and skills to access financial services or products such as bank accounts, loans, and insurance.

Financial education can help reduce the risks of making financial decisions. A low level of financial literacy leads to bad financial decisions: taking on too much debt and not saving for the future or increasing the current debt burden. In the long run, this can have long-term consequences, such as limited access to credit and a higher risk of poverty. Practicing financial education will help people make informed decisions about their finances.

Also, financial education helps people understand their financial situation, determine their financial capabilities and set goals to achieve these goals. This is important from the point of view of poverty reduction in general: increasing financial opportunities allows a person to acquire the skills to control their finances.

Financial education can help reduce inequality. Capital equity is a major impediment to economic growth because it limits the ability of individuals and communities to access financial services and products. By providing financial education, people gain the knowledge and skills they need to deal with financial matters. This can help them make informed financial decisions or promote economic growth.

It should also be noted that financial education is an essential tool for reducing poverty and inequality. By expanding access to financial services, improving financial decision-making, and empowering people to take control of their finances, it can help increase financial resilience and promote economic growth. There is a growing understanding around the world that financial science and financial education are closely related. Research has emphasized the importance of multilateral collaboration between government, financial institutions, and civil society to address these complex challenges (Dettweiler et al., 2017; Lusardi and Mitchell, 2014; Atkinson and Messi, 2013).

The purpose of this article: to study the impact of Fintech on financial literacy. Fintech, or financial technology, is rapidly changing the landscape of financial services, and this article aims to explore how these changes affect the financial level of the population.

An analysis of the role of Fintech in promoting financial education, as well as how companies are developing tools and resources to increase consumer financial literacy. Discussing potential issues with fintech adoption: data security and privacy; the importance of meeting these challenges while ensuring equal access to financial services or products.

LITERATURE REVIEW

Fintech is rapidly transforming the financial services and products industry and is also driving financial education. In its mobile operating system, fintech uses innovative technologies in mobile applications to provide personalized finance to the consumer, such as those not traditionally served by traditional financial institutions (Ding et al., 2018).

Fintech is rapidly transforming the financial services and products industry, which is driving the development of financial education. In 2021, the volume of the global financial market will be

\$460 billion; this demonstrates the significant growth potential of this sector in the future (Statista, 2021). Fintech innovations such as mobile banking and robotic advisors have provided the consumer with convenient financial services. Fintech companies have been able to use big data and artificial intelligence to provide personalized financial advice and improve financial literacy. As such, the fintech industry is poised to continue to disrupt traditional financial services and promote the growth of consumer financial education and knowledge.

Fintech companies play a key role in advancing financial education. They develop innovative educational tools and resources such as online financial integration courses or personalized financial advice, gamification. Some scholars identify areas for studying digital financial literacy: financial technologies, financial behavior in a digital environment, and behavioral interventions (Koskelainen et al., 2023). Fintech companies are partnering with traditional financial institutions and nonprofits to provide financial education programs. However, to increase financial literacy among the population, attention should be paid to disadvantaged groups: women, rural residents, the poor, micro, small and medium enterprises (Morgan, 2022).

The impact of Fintech on financial decision making is significant. Fintech companies enable consumers to make informed financial decisions by providing them with access to financial information and tools. Fintech offers its customers an easy-to-use application with the ability to track their expenses over the phone, make investments.

In the financial market, fintech has had a significant impact on financial decision-making, with some studies claiming that it has expanded access to financial services and products. Others believe the opposite has contributed to a lack of transparency or increased risk in financial decision making through personalized advice and data analysis, but there are concerns about the degree of protection of sensitive data (Haddad et al., 2019; Sharma et al., 2020).

Fintech uses machine learning and artificial intelligence to develop sophisticated algorithms to help consumers make better financial decisions. But even with the many benefits of Fintech, there are implementation challenges. For example: some consumers do not have access to the necessary technologies or feel uncomfortable using fintech services.

However, the adoption of Fintech has not been without challenges, especially in developing countries with insufficient legal frameworks and infrastructures. Users may also experience health or cybersecurity issues, quality of service and customer support. Collaboration between fintech firms and regulators is needed to address such issues Abdullah et al., 2020; Amankwah-Amoah & Ifere 2020).

Financial inequality is a major issue affecting economies and societies around the world and is measured through economic and statistical indicators. Here are some of the most commonly used types of measure of financial equity. According to Piketty (2014), in recent decades, economic inequality has increased in many countries due to various factors such as globalization, technological change, and tax policies. Researchers have used a variety of statistics to measure financial inequality, including the Gini coefficient, which ranges from 0 (total equality) to 1 (total inequality), the Palma coefficient, and the coefficient of variation (Atkinson & Brandolini, 2009; Ferreira & Litchfield, 2019). These measures have revealed significant disparities in the distribution of income and wealth, which have important implications for social welfare and economic growth (Stiglitz, 2012). Recent studies have also examined the impact of financial inequality on various outcomes such as health, education, and social mobility (Deaton & Case, 2015; Wilkinson & Pickett, 2021). Moreover, some researchers have proposed policy solutions to reduce financial inequality, such as progressive taxation, universal basic income, and social safety net programs (Saez & Zucman, 2019; Standing, 2017). However, the effectiveness and feasibility of this policy remains a matter of debate (Kleinbard, 2014; Roemer, 2016). In conclusion, financial inequality is a complex and multifaceted issue that requires interdisciplinary research and collaborative efforts to address its root causes and consequences.

Fintech can fill the gap in access to traditional financial services by providing affordable and accessible financial services to the underprivileged. However, there are concerns that fintech could exacerbate existing inequalities, as low-income people may lack the necessary technological infrastructure to access these services. In addition, fintech can rely on algorithms that reinforce existing biases, which further disadvantage marginalized groups.

Research shows that there is a significant relationship between financial inequality and the adoption of fintech, with low-income people less likely to use fintech. In addition, studies have shown that fintech may not always be effective in addressing financial exclusion as some services fail to meet the specific needs of underserved communities. However, there is also evidence that fintech can reduce financial inequality, especially in developing countries where traditional financial services are limited Garrido-Moreno et al., 2020; Gibson, M. S., & Kozlowski, S. W. J. (2020)

To solve these problems, more attention needs to be paid to the development of FinTech solutions that are accessible to everyone, regardless of income or technological infrastructure. In addition, more research is needed to understand the specific barriers that prevent low-income people from adopting fintech and develop effective strategies to overcome these barriers. Finally, policymakers must ensure that the fintech regulatory framework supports financial inclusion and does not exacerbate existing inequalities (Kshetri, 2018; Mishra et al., 2020; Stiglic & Vintar, 2019).

The population of Kazakhstan mainly consists of persons with relatively low incomes. As a result, a significant part of their income goes to food expenses, which limits their ability to meet other needs and save money. Many factors influence income inequality in a country, including access to education and health care, migration, wage and minimum wage systems, globalization, information technology, economic growth and infrastructure development. It is important that the government take into account the influence of these factors when developing social policies to combat poverty and reduce its level (Zhilyaev, & Baikova, 2014).

This article examines the socio-economic transformations in society and how social issues have become aggravated in connection with the global crisis over the past 10 years. The author offers his own interpretation of social policy, emphasizing the importance of maintaining the status of social groups in society. The article analyzes the uneven distribution of material wealth between different classes in Kazakhstan using the decile coefficient of income inequality and assesses the quality of life and welfare of the population (Smagulova, & Tanzharikova, 2017). The analysis shows significant disparities in income levels and highlights the importance of education in human capital. The article offers recommendations for improving income distribution, including the redistribution of wealth from rich to poor groups and the use of progressive taxation.

METHODOLOGY

In world practice, to assess the level of debt burden of households, financial stability indicators developed by the International Monetary Fund (IMF) are used:

- The ratio of household payments to service the debt and repay its principal amount to income.

To measure the uniformity of the distribution of material wealth between different classes in Kazakhstan, some scientists consider a decile coefficient above 10. This can lead to an increase in social tension, an increase in crime, etc. (Smagulova & Tanzharikova, 2017).

In Kazakhstan practice, the debt burden ratio of the borrower is used, which is calculated as the ratio of the amount of the monthly payment on all outstanding loans of borrowers and overdue payments for the last six months to the average income of the borrower at the end of the last year.

In this study, to assess the debt load of the population, the indicator of the ratio of household payments to debt service was used, which reflects the share of total income spent to repay loans to an individual.

This indicator is calculated according to the following formula [1]:

$$\text{The ratio of home payments to debt} = \frac{\text{Amount of debt service payments}}{\text{Gross disposable income}}, \quad (1)$$

Where,

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

The amount of debt service payments is the part of the household's total income for the calendar year used to pay off debt.

Gross disposable income - household income, including the following sources: wages received for employment, income from the activities of the self-employed, property income, transfers from the state budget, other income net of taxes.

The calculation methodology is approved by the IMF and is used in domestic practice, and is published on a regular basis on the official website of the National Bank of the Republic of Kazakhstan (2023). It is used to assess the degree of financial stability of households and market risks, and is an important tool for monitoring the economic situation in the country.

Data

This text presents data on lending in the banking sector for the period from 2018 to 2022, including the structure of the loan portfolio and repos. Specifically describes the change in the share of loans issued to legal entities or individuals; as well as small businesses. As well as data on median wages and the share of household income used to pay off debt. The data is provided by the regulator - the National Bank of the Republic of Kazakhstan (National Bank of the Republic of Kazakhstan) on a quarterly basis to assess the level of debt burden of the population in the last 5 years.

Results and discussions

Historically, bank lending has been the main source of meeting the demand for borrowed funds for all economic entities: legal entities, the public, commercial banks themselves, and others. Until 2017, corporate loans in the structure of the loan portfolio of second-tier banks occupied a leading position, but in recent years, increased activity in the retail lending market has changed everything in the opposite direction. The figure below shows data on the dynamics, as well as the structure of the loan portfolio of the country's commercial banks for the period from 2018 to 2022, by the end borrower and REPO transactions.

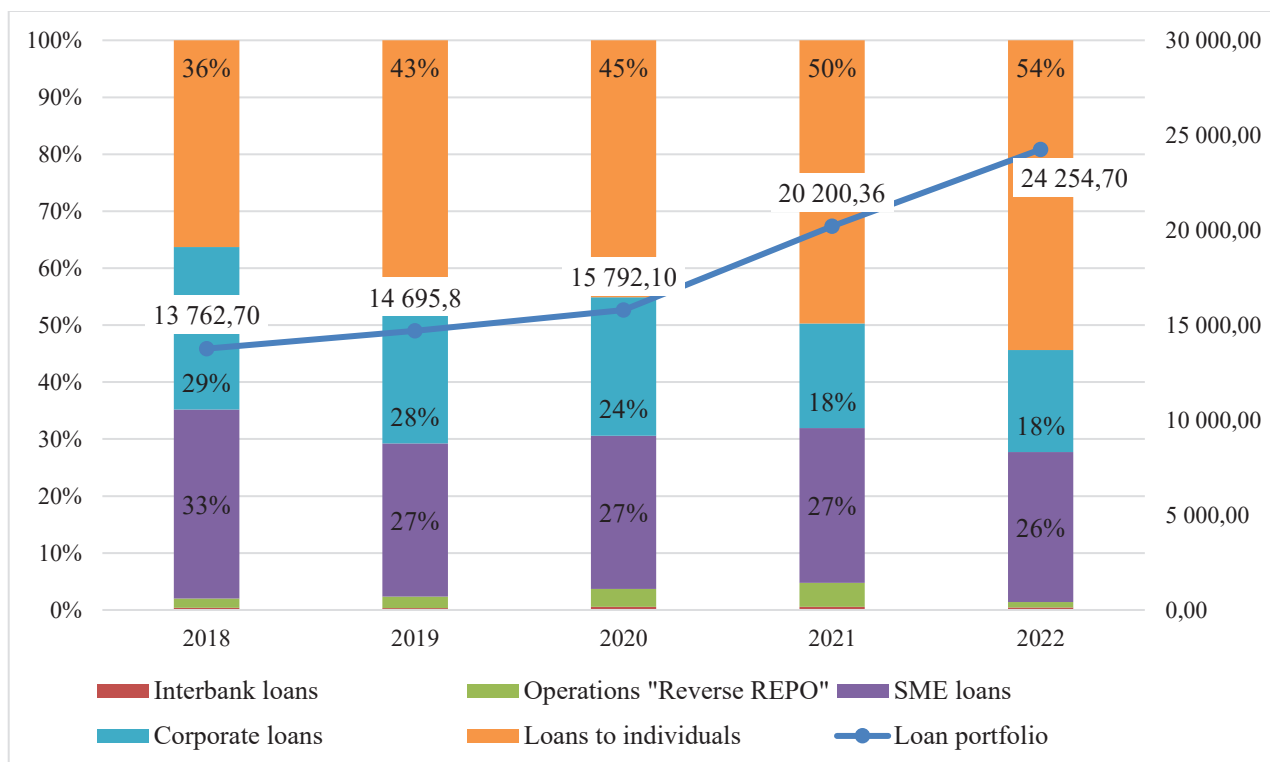

Figure 1. Dynamics and structure of the loan portfolio of STBs for 2018-2022

Source: National Bank of Kazakhstan

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

The presented figure shows how the loan portfolio of banking institutions increased over a 5-year period. Compared to 2018, the amount of loans issued in the economy increased by 1.7 times, following the results of the 2022 reporting period. Despite economic shocks like the Covid-19 pandemic, geopolitical tensions in the banking sector show positive trends in lending, which indicates the high role of banks in the functioning of the country's economy.

When considering the structure of the loan portfolio, one can clearly see the growth in the share of loans issued to individuals: from 36% of the total amount in 2018, the share increased to 54% by the end of 2022, while the share of loans to small and medium-sized businesses decreased to 26 %, and the share of legal entities was 18%, against 29% five years earlier. The stable growth of loans to individuals in the structure of the total portfolio of STBs raises certain concerns regarding the concentration of borrowed capital and massive defaults.

Figure 2 presents data on median wages, and the share of household income directed towards repayment of existing debts. The data is provided by the regulator - the National Bank of the Republic of Kazakhstan, on a quarterly basis. The most up-to-date information is the 3rd quarter of 2022.

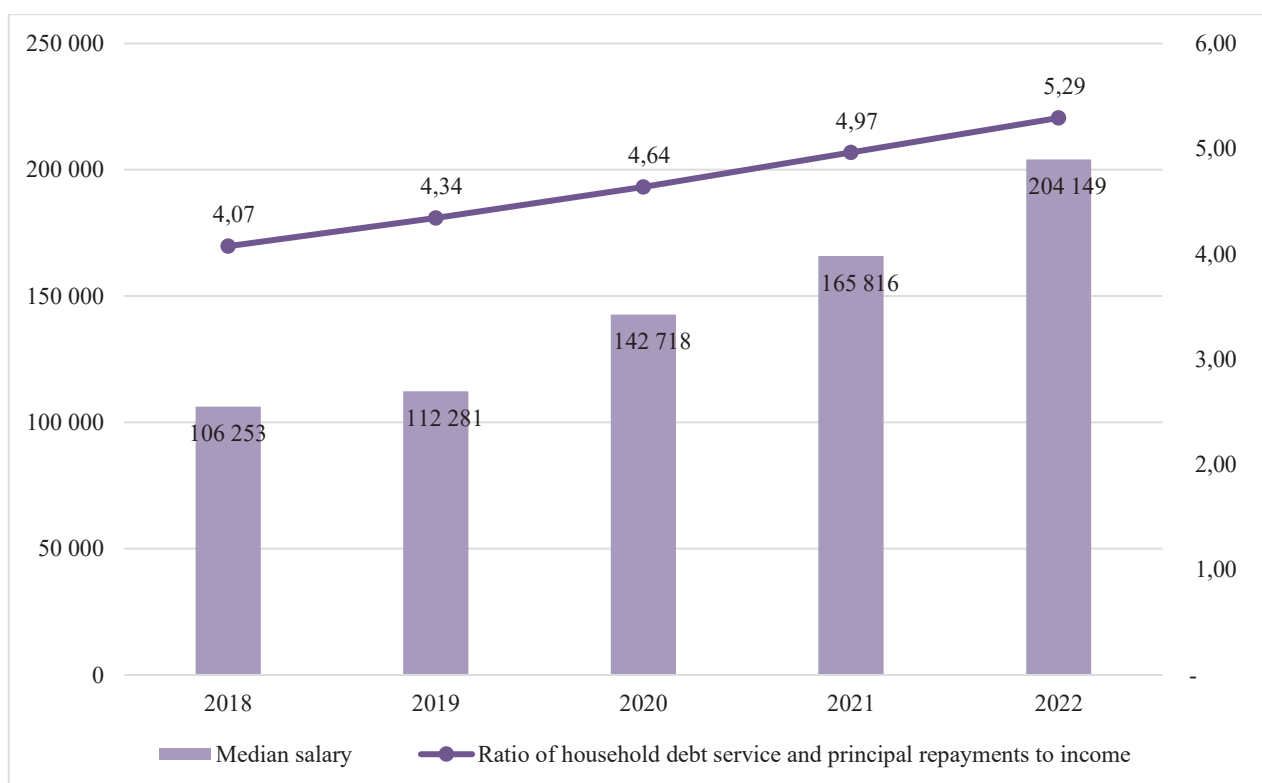

Figure 2. Dynamics of the ratio of household debt service payments to income and median wages for 2018-2022

Source: Agency for Strategic planning and reforms of the Republic of Kazakhstan Bureau of National statistics & National Bank of Kazakhstan

First of all, it should be noted the positive growth dynamics of both the median wage and the debt burden indicator. Over 5 years, the median income level of the population increased by 1.9 times, while the indicator of financial stability for the household sector increased by 1.3 times. At first glance, the level of debt burden is not large - in 2022, 5.29% of income, and with the level of income of the corresponding period - 204,149 tenge, the level of payments will be 10,799 tenge. But if we delve into the structure of household expenditures of the country, in which expenditures on food products account for 52.1% [5]. Thus, after spending on loans and food products, only 92,614 tenge remains at the disposal of the household for all other expenses during the month, which leads to the

need to apply to the bank for a loan to meet current needs and, as a result, an increase in the debt burden of the household.

The level of debt burden can also be assessed based on the most common (modal) salary of employees, which at the end of 2022 amounted to 68,565 tenge [4]. In the same case, the expenses allocated for repayment of debts and the main item of expenses of the population will be 36,000 tenge, which also generates demand for borrowed resources and creates a credit funnel and contributes to the growth of the debt burden.

CONCLUSION

Based on the provided information, it is clear that there has been a significant shift in the loan portfolio of the country's commercial banks over the last five years. The increase in retail lending has surpassed corporate lending, with loans to individuals occupying a significant portion of the total amount issued. This shift is indicative of the changing needs of borrowers, and the ability of banks to adapt to changing economic circumstances.

Despite economic shocks such as the Covid-19 pandemic, the banking sector has shown positive trends in lending, highlighting the significant role of banks in supporting the country's economy. However, the increasing concentration of borrowed capital and massive defaults in the retail lending market is a cause for concern. It is essential for banks to maintain a balance between corporate and retail lending to minimize risks and ensure sustainable growth.

In conclusion, banks remain a critical source of borrowed funds for all economic entities. As the economy continues to evolve, banks must remain adaptable to meet the changing needs of borrowers. It is essential to maintain a balance between corporate and retail lending to minimize risks and ensure sustainable growth in the long term.

The data presented in Figure 2 shows positive growth dynamics in both the median wage and the debt burden indicator in Kazakhstan over the past five years. However, the level of debt burden for households is still a cause for concern, as the majority of household expenditures are allocated towards food products, leaving very little disposable income for other expenses. This creates a situation where households may have to take on additional loans to meet their needs, leading to a further increase in the debt burden.

To address this issue, it is necessary to improve financial literacy among households to help them better manage their finances and avoid taking on unnecessary debt. Additionally, there needs to be a greater focus on creating more job opportunities and increasing wages to improve the overall financial stability of households. Banks and other lending institutions should also consider implementing more responsible lending practices, such as stricter eligibility criteria, to reduce the risk of borrowers taking on excessive debt.

The government and other relevant stakeholders should also collaborate to develop policies that promote a more balanced distribution of income and reduce income inequality. This will not only improve the financial stability of households but also boost economic growth by increasing domestic demand. In addition, enhancing financial inclusion through the development of alternative financial service providers will help to reduce the dependence of households on banks and other traditional lending institutions.

In conclusion, while the positive growth dynamics of median wages and the debt burden indicator in Kazakhstan is a positive development, the high level of debt burden for households is still a cause for concern. Addressing this issue will require a multi-faceted approach that involves improving financial literacy, creating more job opportunities, increasing wages, and promoting responsible lending practices.

REFERENCES

1. Abdullah, R., Razak, D. A., Ali, S. S. M., & Ibrahim, I. H. (2020). Factors influencing the intention to use fintech among Malaysian consumers. *International Journal of Bank Marketing*, 38(4), 864-885. <https://doi.org/10.1108/IJBM-02-2019-0061>
2. Agency for Strategic planning and reforms of the Republic of Kazakhstan Bureau of National statistics – Statistical collections, (2023). [cited April 04, 2023]. Available at: <https://www.stat.gov.kz/edition/publication/collection>
3. Amankwah-Amoah, J., & Ifere, S. E. (2020). The adoption of financial technology (fintech) in sub-Saharan Africa: Understanding the determinants and challenges. *Technological Forecasting and Social Change*, 151, 119808. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119808>
4. Atkinson, A. B., & Brandolini, A. (2009). On analyzing the world distribution of income. *The World Bank Economic Review*, 23(1), 1-25. <https://doi.org/10.1093/wber/lhp007>
5. Atkinson, A., & Messy, F. (2013). Promoting financial inclusion through financial education: OECD/INFE evidence, policies and practice. *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2012(2), 27-47. <https://doi.org/10.1787/fmt-2012-5k8t8xkdx7s4>
6. Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128. [https://doi.org/10.1016/S1057-0810\(99\)80041-5](https://doi.org/10.1016/S1057-0810(99)80041-5)
7. Deaton, A., & Case, A. (2015). Rising morbidity and mortality in midlife among white non-Hispanic Americans in the 21st century. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(49), 15078-15083. <https://doi.org/10.1073/pnas.1518393112>
8. Dettweiler, R., Lautenschlager, M., & Schulze, E. (2017). The effectiveness of financial education: A review of surveys and randomized controlled trials. *Journal of Economic Education*, 48(3), 206-218. <https://doi.org/10.1080/00220485.2017.1310133>
9. Ding, D., Chong, G., Chuen, D. L. K., & Cheng, T. L. (2018). From ant financial to Alibaba's rural Taobao strategy—how Fintech is transforming social inclusion. In *Handbook of Blockchain, Digital Finance, and Inclusion, Volume 1* (pp. 19-35). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-810441-5.00002-6>
10. Ferreira, F. H. G., & Litchfield, J. A. (2019). Measuring inequality of opportunity with imperfect data: The case of Turkey. *Journal of Public Economics*, 177, 1-12. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2019.04.004>
11. Garrido-Moreno, A., Padilla-Meléndez, A., & García-Marco, T. (2020). Financial inclusion and fintech: A systematic literature review. *Journal of Business Research*, 116, 411-421. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.05.021>
12. Gibson, M. S., & Kozlowski, S. W. J. (2020). The impact of financial technology on income inequality. *Journal of Applied Finance & Banking*, 10(4), 63-87. <https://doi.org/10.24052/JAFB/004/04>
13. Haddad, C., Hornuf, L., & Tinn, K. (2019). The emergence of the global fintech market: Economic and technological determinants. *Journal of Business Research*, 98, 365-380. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.01.005>
14. Indicators of financial stability, (2007). *Compilation Guide*—Washington, DC, USA: International Monetary Fund.
15. Kleinbard, E. D. (2014). *We are better than this: How government should spend our money*. Oxford University Press.
16. Koskelainen, T., Kalmi, P., Scornavacca, E., & Vartiainen, T. (2023). Financial literacy in the digital age—A research agenda. *Journal of Consumer Affairs*, 57(1), 507-528. <https://doi.org/10.1111/joca.12510>
17. Kshetri, N. (2018). Blockchain's roles in meeting key supply chain management objectives. *International Journal of Information Management*, 39, 80-89. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.12.004>
18. Lusardi, A. (2017). Financial literacy and the need for financial education: Evidence and implications. *Swiss Journal of Economics and Statistics*, 153(2), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s41937-017-0019-9>
19. Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44. <https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>
20. Mishra, S., Akter, S., & Ray, P. K. (2020). Determinants of fintech adoption in developing countries: Evidence from Bangladesh. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 55, 102102. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102102>

«ЖАҒАНДЫҚ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДАМУ ТРАЕКТОРИЯЛАРЫ»

21. Morgan, P. J. (2022). Fintech, financial literacy, and financial education. *The Routledge Handbook of Financial Literacy*, 239-258.
22. National Bank of Kazakhstan, (2023). [cited April 04, 2023]. Available at: <https://nationalbank.kz/ru/news/svedeniya-ssudnogo-portfelya/rubrics/1853>
23. Piketty, T. (2014). *Capital in the twenty-first century*. Belknap Press of Harvard University Press.
24. Roemer, J. E. (2016). *Equality of opportunity*. Harvard University Press.
25. Saez, E., & Zucman, G. (2019). *The triumph of injustice: How the rich dodge taxes and how to make them pay*. W. W. Norton & Company.
26. Sharma, S., Saurabh, S., & Panchal, R. (2020). Fintech and financial inclusion: A literature review. *International Journal of Bank Marketing*, 38(6), 1338-1365. <https://doi.org/10.1108/IJBM-02-2020-0041>
27. Smagulova, Sh. A., & Tanzharikova, A. Zh. (2017). Assessment of social income inequality. *Turan University Bulletin*, (2), 246-251.
28. Standing, G. (2017). *Basic income: And how we can make it happen*. Pelican Books.
29. Statista. (2021). Fintech. Retrieved from <https://www.statista.com/topics/5353/fintech/>
30. Stiglitz, J. E. (2012). *The price of inequality: How today's divided society endangers our future*. WW Norton & Company.
31. Stiglic, M., & Vintar, M. (2019). Financial inclusion and fintech: Exploring the African experience. *Technological Forecasting and Social Change*, 148, 119732. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119732>
32. Wilkinson, R., & Pickett, K. (2021). *The inner level: How more equal societies reduce stress, restore sanity and improve everyone's well-being*. Penguin.
33. Zhilyaev, A. A., & Baikova, E. I. (2014). On the issue of income differentiation of the population. *Problems of Modern Economics (Novosibirsk)*, (19), 14-18.